

АНАЛИЗ НА ПРАВНИЯ РЕЖИМ НА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ В БЪЛГАРИЯ

Въпроси и отговори

Февруари 2004

Този анализ е изготвен по Проект "Социалните услуги в България - нови възможности за развитие", финансиран по Програма ФАР "Развитие на гражданско общество" 2001

Автори Надя Шабани и Мариета Димитрова

ОБЩА ЧАСТ

1. Каква е същността на последните изменения в нормативните актове, регулиращи предоставянето на социални услуги?

Последните изменения в Закона за социално подпомагане бяха обнародвани в ДВ бр.120 от 29.12.2002 г. и са в сила от 01.01.2003 г. Правилникът за прилагане на Закона за социално подпомагане също бе изменен в съответствие с новите моменти в закона и бе обнародван в ДВ бр.40 от 29.04.2003 г. Промените в тези нормативни актове очертаха новата философия на държавната политика в областта на социалните услуги, като поставиха основите на тяхната децентрализация и деинституционализация. За да се гарантира качество на предоставяните социални услуги за първи път се въведоха критерии и стандарти за социални услуги, а по отношение на доставчиците на социални услуги е налице изискването те да бъдат вписани в регистър към АСП.

2. Какво означава „децентрализация“ в областта на социалните услуги?

"Децентрализация" означава, че държавата делегира права за извършване на социални услуги на трети лица – представители на нестопанския сектор и на бизнеса. По принцип предоставянето на социални услуги е дейност в правомощията на държавата, но държавата като публичен субект, натоварен с множество функции не би могла да предоставя качествени социални услуги, ако запази изцяло тази дейност в рамките на правомощията си. Това налага при определени условия да се възлага осъществяването на социални услуги на трети лица, които имат необходимия опит, както и да се делегират правомощия и да се предоставят финанси на органите на местната власт – общините, с оглед формиране на регионална политика за предоставяне на социални услуги.

3. Що е "социално подпомагане"?

Социалното подпомагане се изразява в предоставянето на социални помощи и социални услуги.

4. Какво е законовото съдържание на понятието „социална услуга“ според българското законодателство?

Социалните услуги се определят като дейности, които подпомагат и разширяват възможностите на лицата да водят самостоятелен начин на живот и се извършват в специализирани институции и в общността. Законното определение за „социални услуги“ разглежда социалните услуги като дейности, насочени към подкрепа на подпомаганите лица за водене на пълноценно съществуване и за социално включване в обществото. Социалната интеграция на лицата се явява съществен елемент на понятието „социална услуга“, която следва да бъде разработена и предоставена по начин, гарантиращ на лицето водене на самостоятелен начин на живот, а не поставяне на лицето в зависимост от услугата, съответно от институцията.

5. Какви видове социални услуги съществуват според българското законодателство?

Съгласно чл.36 от ППЗСП, социалните услуги са обособени в две големи групи социални услуги, в зависимост от средата, в която се предоставят услугите: социални услуги, които се предоставят в общността и социални услуги, които се предоставят в специализирани институции. Важно е да се знае, че социални услуги в специализираните институции се предоставят след изчерпване на възможностите за извършване на услуги в общността.

6. Какво се разбира под "социални услуги, предоставяни в общността"?

Социални услуги, предоставяни в общността са услуги, предоставяни в семейна среда или в среда, близка до семейната.

Социалните услуги, които се предоставят в общността са: личен асистент; социален асистент; домашен помощник; домашен социален патронаж; дневен център; център за социална рехабилитация и интеграция; център за временно настаняване; приемна грижа; кризисен център; център за настаняване от семеен тип; защитени жилища; обществени трапезарии.

7. Кои са специализираните институции за предоставяне на социални услуги?

Специализираните институции за предоставяне на социални услуги са: домове за деца или младежи с увреждания; домове за възрастни хора с увреждания; социално учебно-професионални заведения; домове за стари хора; приюти; домове за временно настаняване.

8. Изчерпателно ли е изброяването на видовете социални услуги в чл. 36 от ППЗСП?

Изброяването не е изчерпателно. Предвидена е възможност при необходимост и съобразно потребностите на населението на всякаобщина да се разкриват и други видове социални услуги. Следователно местните потребности на населението е

основен водещ критерий при разкриването на нови видове алтернативни социални услуги.

9. Кои са държавните органи, които имат правомощия в областта на социалните услуги?

Министерският съвет определя държавната политика в областта на социалното подпомагане.

Министърът на труда и социалната политика разработва, координира и провежда държавната политика в областта на социалното подпомагане.

За изпълнение на държавната политика в областта на социалното подпомагане се създава АСП към министъра на труда и социалната политика. Териториалните поделения на АСП са регионалните дирекции за социално подпомагане в областните административни центрове и дирекции „Социално подпомагане“ на територията на всяка община. Към изпълнителния директор на АСП се създава инспекторат.

Специализираният контрол по законосъобразното прилагане на нормативните актове в областта на социалното подпомагане в териториалните поделения на АСП и в специализираните институции за социални услуги и социалните услуги, предоставяни в общността, както и по спазването на критериите и стандартите за извършване на социални услуги се извършва от инспектората.

10. Кой може да бъде доставчик на социални услуги?

Съгласно ЗСП социални услуги се извършват от държавата, от общините, от физически лица, регистрирани по ТЗ и от юридически лица.

11. Какви са специфичните изисквания към доставчиците на социални услуги?

Доставчиците на социални услуги, които са частноправни субекти, а именно: физически лица, регистрирани по ТЗ и юридическите лица, включително ЮЛНЦ могат да предоставят социални услуги само след вписване в регистъра към АСП. Когато се предоставят социални услуги за деца до 18 годишна възраст, същите доставчици могат да предоставят такива услуги след издаване на лиценз от ДАЗДпо реда на ЗЗД и вписване в регистъра към АСП.

12. Могат ли ЮЛНЦ да извършват социални услуги?

ЮЛНЦ, създадени по реда на Закона за юридическите лица с нестопанска цел, независимо дали са в обществена или в частна полза могат да извършват социални услуги както всяко друго юридическо лице, при спазване на законовите изисквания.

13. Могат ли чуждестранни ЮЛНЦ да извършват социални услуги на територията на Република България?

Да, при условие, че са спазени изискванията на българското законодателство. Обикновено чуждестранни ЮЛНЦ работят в сътрудни-чество с местни организации – партньори.

14. Какви са предимствата на ЮЛНЦ като доставчици на социални услуги?

ЮЛНЦ притежават следните доказани преимущества в сравнение с останалите доставчици на социални услуги: (1) по-голяма ефикасност, отчасти благодарение на използването на доброволчески труд, отчасти поради по-гъвкавата административна структура в сравнение с държавните и общински органи, и отчасти поради съществуващата естествената връзка между дейностите в социалната сфера и идеалните цели на тези организации, в резултат на което извършваните услуги са с по-високо качество и с по-ниска цена, и (2) по-доброто осъзнаване на местните социални нужди.

15. Съществуват ли облекчения за ЮЛНЦ като доставчици на социални услуги?

Не. ЮЛНЦ са равнопоставени доставчици на социални услуги, наред с другите юридически лица и физическите лица, регистрирани по ТЗ, държавата и общините. Действащото законодателство не предвижда запазване на определени дейности в областта на социалните услуги за отделни доставчици, например държавата, общините или ЮЛНЦ. Всеки от доставчиците може да предоставя всички видове социални услуги.

16. Има ли място за партньорство между отделните доставчици при предоставянето на социални услуги?

Необходимостта от партньорство между отделните доставчици на социални услуги при тяхното предоставяне е естествен резултатот децентрализацията на социалните услуги. Съгласно действащото законодателство, социални услуги могат да се предоставят при съвместно участие въз основа на договор между държавата, общините, физическите лица, регистрирани по ТЗ и юридическите лица. Съвместното участие може да намери израз както в предоставяне на финанси или материална база от страна на държавата, респективно общината, а самата дейност да бъде осъществявана от другия достав-чик на социалната услуга, така и е възможно да се разпределят задълженията между страните като партньори в самата доставка на социалната услуга.

17. Кои са потенциалните партньори на ЮЛНЦ, доставчици на социални услуги при осъществяване на тяхната дейност?

Представителите на местната власт (общините) са основните потенциални партньори на ЮЛНЦ, осъществяващи дейност по предоставяне на социални услуги, както и други юридически и физически лица, доставчици на социални услуги за конкретната територия. Възможно е разбира се и партньорство между ЮЛНЦ, извършващи социални услуги и МТСП като орган с основни функции в областта на социалното подпомагане. Едно такова сътрудничество би могло да касае разработването и изпълнението на отделни социални програми, но определено потенциалната връзка между ЮЛНЦ – доставчици на социални услуги и местна община има по-голям ресурс за развитие.

18. Какви форми може да придобие участието на държавата/ общината при партньорство в областта на социалните услуги?

Участието на държавата/общината може да намери израз в предоставяне на финансови средства, предоставяне на имущество или изграждане на инфраструктура за осъществяване на дейността.

19. Какво имущество може да бъде предмет на договаряне между общината и доставчици на социални услуги?

Само имущество „частна“ общинска собственост може да бъде предмет на договаряне между общината и други доставчици на социални услуги – физически лица, регистрирани по ТЗ, юридически лица, включително ЮЛНЦ.

Условията за ползване на общинските имоти и движими вещи, частна общинска собственост се детайлизират в специална наредба, приета от съответния Общински съвет.

Възможно е общината да отдаде под наем недвижим имот, частна общинска собственост или части от него на доставчик на социални услуги. Общият ред за отдаване под наем на недвижими имоти или части от тях – частна общинска собственост е чрез провеждането на търг или конкурс при условия и по ред, определени в специалната наредба на Общинския съвет. ЗОС предвижда възможност да се отдават под наем обекти без търг или конкурс за здравни, образователни и други хуманитарни дейности за социално задоволяване на съответните нужди на населението. Това става с решение на Общинския съвет, в което се определя и наемната цена. Максималният срок на договора според закона може да бъде до 3 години, освен ако Общинският съвет не реши друго. Обектите не могат да се пренаемат, да се преотстъпват за ползване, да се ползват съвместно по договор с трети лица, както и да се използват за стопанска и производствена дейност, освен ако това не им е предназначението. Както става ясно, в ЗОС и Правилника за неговото

приложение не се предвижда облек-чен режим за отдаване на обекти под наем на ЮЛНЦ. Обосноваването на правната възможност да се отдаде имот без търг или конкурс произтича от характера на дейността, която ще се извършва и нейната социална насоченост. На практика, всеки доставчик на социални услуги (търговец, търговско дружество или ЮЛНЦ), който извършва една хуманитарна дейност за социално задоволяване на нужди на населението и е в състояние да убеди Общинския съвет в значимостта на тази дейност, може да се яви като наемател на недвижим имот, частна общинска собственост, отдаден му под наем без търг или конкурс по решение на Общинския съвет.

Възможно е общината да извърши продажба на недвижим имот

– **частна общинска собственост.** Продажбата се извършва с решение на Общинския съвет или със заповед на кмета след проведен търг или конкурс при условия и по ред, определени с наредба на Общинския съвет. В хипотезата на продажба на недвижим имот-частна общинска собственост, потенциалният доставчик на социални услуги може да се яви като купувач и да участва в търга или конкурса наобщо основание заедно с другите кандидати. Не са предвидени преференции или облекчения за физически или юридически лица, осъществяващи дейности в социалната сфера, както и принципно за ЮЛНЦ. Право на собственост върху имоти, частна общинска собственост, може да се прехвърли безвъзмездно по решение на Общинския съвет само на юридически лица на бюджетна издръжка. Доставчиците на социални услуги-физически лица, регистрирани по търговския закон и юридически лица по смисъла на чл.18 от ЗСП, не влизат в кръга на тези юридически лица.

Възможно е общината да учреди право на ползване върху имот, частна общинска собственост. Съгласно ЗОС, право на ползване върху недвижим имот, частна общинска собственост, се учредява по решение на Общинския съвет след проведен търг или конкурс, при условия и по ред, определени с наредба на Общинския съвет със срок до 10 години със заповед на кмета на общината. В наредбата на Общинския съвет се определя в кои случаи правото на ползване се учредява със заповед на кмета на общината без решение на Общинския съвет. С решението на Общинския съвет, съответно със заповедта на кмета се определя начинът на учредяване на правото на ползване – възмездно или безвъзмездно. Когато правото на ползване се учредява възмездно, в решението, съответно заповедта на кмета се посочва и цената.

Видно от уредбата, възможно е в наредбата, която се приема от Общинския съвет, да се предвидят случаи, в които с оглед подпомагане на дейност със социална насоченост и ефект да се учредява право на ползване, включително безвъзмездно, на доставчици на социални услуги. Това обаче е само една правна възможност, която зависи от добрата воля на Общинския съвет. За да бъде тази правна възможност реализирана, се изисква наличие на предхождащо сътрудничество между доставчиците на социални услуги и местната власт, в резултат на което в наредбата за придобиване, управление и разпореждане с общинско имущество тези въпроси да бъдат регламентирани. Няма

пречка в тази наредба, която се приема от Общинския съвет да бъдат предвидени и някои облекчения за доставчици на социални услуги- ЮЛНЦ.

20. Има ли възможности ЮЛНЦ, доставчици на социални услуги, да ползват имущество – държавна собственост, при предоставяне на социални услуги?

Имоти частна държавна собственост се отдават под наем от съответния областен управител или ръководител на ведомство чрез търгили конкурс при условия и по ред, определени от Министерски съвет. Въз основа на резултатите от търга или конкурса се сключва договор за наем. В ЗДС е предвидена възможност имоти, частна държавна собственост да се отдават под наем без търг или конкурс за здравни, образователни и хуманитарни дейности за социално задоволяване на съответните нужди на населението от областния управител или ръководителя на ведомството по ред и цени, определени от Министерски съвет. Наетите помещения не могат да се пренаемат или да се ползват съвместно с трети лица. Срокът за наемане на помещенията не може да бъде по-дълъг от три години, освен със съгласието на министъра на регионалното развитие и благоустройството.

Аналогично на разгледаната вече възможност за отдаване на имущество, частна общинска собственост и при отдаването под наем на обекти частна държавна собственост не се предвижда облекчен режим за сключване на договори за наем с ЮЛНЦ. Обосноваването на правната възможност да се отдаде имот частна държавна собственост без търг или конкурс произтича от характера на дейността, която ще се извършва и нейната социална насоченост. На практика, всеки доставчик на социални услуги (търговец, търговско дружество или ЮЛНЦ), който извършва една хуманитарна дейност за социално задоволяване на нужди на населението може да бъде потенциален наемател.

21. Кои са източниците на финансиране, които могат да използват доставчиците на социални услуги?

1. Доставчиците на социални услуги, вписани в регистъра към АСП могат да кандидатстват за получаване на финансови средства за извършване на социални услуги от републиканския бюджет и от общинските бюджети. На практика кандидатстването за средства от републиканския и общинските бюджети се осъществява по процедурата, установена за провеждане на конкурсите.
2. Доставчиците на социални услуги могат да финансират дейностите си от приходи от такси за социални услуги.
3. Всеки доставчик, който е вписан в регистъра към АСП може да кандидатства за средства от фонд „Социално подпомагане“ след защита на проект.

22. Какви са възможностите общините да предоставят средства за финансиране на социални услуги?

Въз основа на изготвена общинска стратегия за развитие на социални услуги, общините могат да заложат в бюджетите си определени средства за извършването на тези социални услуги. Няма пречки тези средства по реда на конкурсите да се предоставят на други доставчици на социални услуги за финансиране на конкретните социални услуги.

Освен чрез средства предварително заложен в бюджета, общината е в състояние да осигури финансиране и чрез така наречените бюджетни кредити за определени дейности и цели, а именно за здравни, социални и пр. дейности. „Бюджетният кредит“ по смисъла на ЗОБ, представлява средства, гласувани в рамките на общинския бюджет, определящи размера на даден разход. Следователно, за да бъде предоставен такъв кредит, е необходимо Общинският съвет да вземе изрично решение за предоставянето му и да определи конкретния размер. Този кредит следва да бъде използван за осъществяване на определени здравни или социални

дейности, с оглед на съответната политика и стратегия на общината. Процедурата за кандидатстването за такива кредити и критериите за тяхното предоставяне не са развити в ЗОБ. По аргумент от разпоредбата на чл.18 ал.8 от ЗСП, съгласно която всички дейности в областта на социалните услуги се предоставят чрез конкурс, може да се направи извод, че и средства от бюджетни кредити на общината следва да се разпределят между доставчици на социални услуги чрез конкурс. Възможно е с оглед постигане на максимално ефективни резултати за конкретната община, в съответното решение, Общинският съвет да определи критериите за подбор на лица, на които ще се предоставят средствата от кредита.

23. Как се определят таксите, които потребителите заплащат за ползваните социални услуги?

Таксите за социални услуги, финансирани от републиканския бюджет се заплащат по тарифа, утвърдена от Министерски съвет, таксите за социални услуги, финансирани от общинския бюджет се заплащат по Закона за местните данъци и такси. Заплащането на социални услуги, предоставяни от физически лица, регистрирани по ТЗ или юридически лица, включително ЮЛНЦ, се извършва по договаряне.

24. Какво представляват приетите критерии и стандарти за качество на социалните услуги?

За първи път българското законодателство въвежда критерии и стандарти, на които трябва да отговарят предоставяните социални услуги. В ППЗСП са регламентирани следните стандарти и критерии: за местоположение и материална база при предоставяне на социални услуги в специализирани институции; стандарти и критерии

за хранене, за здравни грижи, за образователни услуги и информация, за организация на свободно време и лични контакти и за обслужващ персонал, на които трябва да отговарят предоставяните социални услуги в специализираните институции и в общността. Така установените стандарти и критерии са минимални и имат за цел да гарантират качеството на извършваните социални услуги, независимо кой е доставчикът на услугата и в кой регион се предоставя тя.

В края на 2003 г. Министерският съвет прие отделна Наредба за критериите и стандартите за социални услуги за деца (на стр. 93).

25. Кой контролира спазването на критериите и стандартите при предоставянето на социални услуги?

Контролът по спазването на критериите и стандартите за извършване на социални услуги се осъществява от инспектората към АСП. Контролът по спазването на критериите и стандартите за извършване на социални услуги за деца се осъществява от ДАЗД.

26. Какво включват правомощията на инспекторите?

Инспекторите имат право да посещават без ограничение органите за социално подпомагане и местата, където се извършват дейности по социално подпомагане; да изискват обяснения и предоставяне на документи, справки и сведения; да получават пряко от подпомаганите лица информация. При изпълнение на контролните си функции, инспекторите са длъжни да спазват нормативните изисквания за защита на класифицираната информация, станала им известна при или по повод на извършваните проверки, както и да зачитат честта и достойнството на подпомаганите лица.

27. Какви принудителни административни мерки могат да налагат инспекторите?

За предотвратяване или преустановяване на нарушения на законодателството по социалното подпомагане, инспекторите налагат следните принудителни административни мерки: дават задължителни предписания за отстраняване на допуснати нарушения, които ако не бъдат изпълнени може да се наложи глоба; спират изпълнението на неправомерни решения; вписват данни за извършени нарушения от доставчици на социални услуги в регистъра към АСП и предлагат заличаване на вписването.

28. Какви са последиците от неспазването на критериите и стандартите за предоставяне на социални услуги?

При констатирани нарушения на утвърдените критерии и стандарти, инспекторите към АСП могат да наложат на доставчика на социални услуги принудителните

административни мерки, упоменати в отговора на въпрос 27. Най-сериозни последици за доставчика на социални услуги би имало вписването на нарушенията в регистъра към АСП и предлагането на заличаване на вписването. Вписването на нарушението в регистъра се отразява на репутацията на доставчика на социални услуги и при евентуално участие на доставчика в конкурси за получаване на средства от републикански или общински бюджет, оценяващите комисии, които ще получат информация за кандидатите от регистъра ще бъдат информирани, че доставчикът е извършил определени нарушения и това би имало значение при оценяване на неговото предложение.

Заличаването на вписването в регистъра води до невъзможност доставчикът да извършва съответните социални услуги.

29. Как се предоставят социалните услуги?

Социалните услуги се основават на социална работа и са насочени към подкрепа на подпомаганите лица за осъществяване на ежедневни дейности и социално включване. Социалните услуги се предоставят съобразно желанието и личния избор на лицата.

30. Как следва да процедурат лицата, желаещи да ползват социални услуги?

Лицата, които желаят да ползват социални услуги подават писмена молба по настоящия си адрес съответно до директора на дирекция „Социално подпомагане“ за социални услуги, които са държавна дейност, до кмета на общината за социални услуги, които са общинска дейност или до органа на управление, когато доставчикът на социални услуги е физическо лице, регистрирано по ТЗ или юридическо лице, включително ЮЛНЦ. Към молбата се прилагат копие от документ за самоличност, копие от личен амбулаторен картон, ако има такъв, копие от решение на лекарска комисия, ТЕЛК, РЕЛКК, НЕЛК, ЦЕЛКК, ако има такава. Органът, до който е отправена молбата, след като разгледа приложените документи, извършва социална оценка на потребностите на лицето от услуги, като оценката се отразява в доклад приложение.

31. Какви са задълженията на доставчиците в процеса на договаряне с потребителите на социални услуги?

Доставчикът на социални услуги е длъжен да представи на потенциалните потребители проект на договор за предоставяне на съответната социална услуга и писмена информация относно същността на самата социална услуга; опита на доставчика в предоставянето на социални услуги и квалификацията на персонала; условията и правилата за ползване на услугата; процедурата за подаване на жалби.

32. Кога се изготвя индивидуален план за предоставяне на услугите?

Доставчиците на социални услуги в специализирани институции и доставчиците на дългосрочно предоставяни социални услуги в общността изготвят индивидуален план за предоставяне на съответните социални услуги след оценка на нуждите на всеки потребител и формулиране на целите, които трябва да бъдат постигнати. В индивидуалния план на потребителя на социални услуги в специализираните институции се включват мерки за извеждане на лицата от институциите и за социално включване. Доставчиците на социални услуги оценяват изпълнението на индивидуалния план на всеки шест месеца и при необходимост го актуализират.

33. Има ли възможност за обществен контрол по отношение на социалните услуги? За упражняване на обществен контрол при осъществяване на дейностите по социално подпомагане, включително предоставяне на социални услуги към съответната община, с решение на Общинския съвет се създава Обществен съвет, който се състои най-малко от трима,

но не повече от девет души. В състава му се включват представители на институции и физически лица, регистрирани по ТЗ и на юри-дически лица, включително на ЮЛНЦ, които имат отношение към дейностите по социалното подпомагане.

С цел защита на интересите на потребителите на социални услуги и упражняване на обществен контрол, могат да се създават и съвети на потребителите на социални услуги, на техните настойници и по-печители.

34. Какви са функциите на Обществения съвет?

Общественият съвет съдейства за провеждане на политиката по социално подпомагане в общината; обсъжда регионални стратегии, програми и проекти, свързани със социалното подпомагане; съдейства за координиране на дейността по предоставяне на социални услуги на физическите лица, регистрирани по ТЗ и на юридическите лица; осъществява контрол върху качеството на социалните услуги в съответствие с утвърдените критерии и стандарти; дава становища за откриване и закриване на специализирани институции за социални услуги на територията на общината. Обществените съвети имат право да изискват и да получават информация от дирекциите „Социално подпомагане“ за дейността по социалното подпомагане. При установяване на пропуски и при сигнали за нарушения при осъществяване на дейностите по социалното подпомагане, Обществените съвети уведомяват писмено председателя на Общинския съвет и инспектората към АСП.

35. Какви са функциите на съветите на потребители на социални услуги, на техните настойници или попечители?

Тези съвети имат съвещателни функции при осъществяване на дейностите по предоставяне на социални услуги и следят за качеството им. При констатирани нарушения имат право да уведомят писмено инспектората към АСП.

ПРОЦЕДУРИ

Регистрация в АСП

36. Кой се регистрира в АСП?

В регистъра, воден от АСП се вписват физическите лица, регистрирани по ТЗ (т.е. едноличните търговци) и юридическите лица, включително и ЮЛНЦ, които желаят да предоставят социални услуги. Тези от тях, които искат да извършват социални услуги за деца до 18-го-дишна възраст, се вписват в регистъра след издаването на лицензията им от ДАЗД.

Само след регистрацията в АСП, доставчиците на социални услуги могат да предоставят социални услуги, независимо от източника на финансиране на дейностите им (от собствени средства, донорски програми, републиканския и местните бюджети). Държавата и общините, които също са доставчици на социални услуги, не се вписват в регистъра към АСП.

37. Има ли срокове за регистрация в АСП?

Няма предвидени срокове, но регистрацията е абсолютна предпоставка за започването на каквато и да е дейност по предоставяне на социални услуги от доставчиците – физически или юридически лица.

38. Какви са целите на регистъра? • да има налична информация относно доставчиците на социални услуги;

• да се създадат условия за осъществяване от страна на АСП на ефективен контрол по отношение на качеството на предлаганите социални услуги и спазване на установените критерии и стандарти;

• с оглед провеждане на конкурси по възлагане на социални услуги от страна на кметовете по

реда на ЗСП и ППЗСП, да се осигури прозрачност за участниците в конкурсите.

39. Какви документи са необходими за първоначална регистрация?

За вписване в регистъра лицата подават заявление по образец до изпълнителния директор на АСП, към което прилагат преписи от следните документи:

1. решение за първоначална съдебна регистрация;
2. удостоверение за актуално състояние;
3. картата за идентификация по регистър БУЛСТАТ;

4. 4. удостоверение за данъчна регистрация.

Лицата, които желаят да предоставят социални услуги за деца до 18-годишна възраст прилагат и копие от лицензията, издадена от ДАЗД.

При регистрацията трябва да се посочат видовете социални услуги, които доставчикът ще предоставя. С оглед на обстоятелството, че ако в едногодишен срок не се осъществява дейност по конкретно отбелязаната социална услуга е възможно регистрацията да бъде заличена, препоръчително е да бъдат посочвани реално или скоропредстоящо извършвани услуги. Не е пречка да бъде направена първоначална регистрация за определени услуги и по-късно при необходимост да бъдат дописани нови видове социални услуги.

Към настоящия момент такси за регистрация не са предвидени.

40. Може ли да се откаже вписване и какви са последиците от това?

Изпълнителният директор на АСП или упълномощено от него длъжностно лице в 7-дневен срок от датата на подаване на заявлението трябва да издадат удостоверение за регистрация. Когато са налице пропуски в представените документи и е възможно тяхното отстраняване, на лицето може да се даде 7-дневен срок за отстраняването им.

В случаите, когато се прецени, че липсва основание за регистрация, е възможно да бъде направен мотивиран отказ за регистрация. Следва лицето, искащо регистрация, да бъде уведомено писмено за отказа.

Отказът може да бъде обжалван по административен ред с подаване на жалба пред погорестоящия орган (министъра на труда и социалната политика) и/или по съдебен ред пред Софийски градски съд.

41. Какви са задълженията на вписаните организации?

Регистрираните лица са длъжни да уведомяват писмено АСП за всички промени в обстоятелствата, вписани веднъж в регистъра, в 7-дневен срок от настъпването им.

Всяка година до 31 май регистрираните лица предоставят в АСП отчет, свързан с дейностите по предоставяне на услугите.

42. Какви са основанията за прекратяване на регистрацията?

Регистрацията на вписаните лица може да бъде заличена в следните случаи:

1. по искане на регистрираното лице;

2. при прекратяване на юридическото лица и при заличаване оттърговския регистър на физическите лица, регистрирани по ТЗ;
3. при неспазване на установените критерии и стандарти за пре-доставяне на социалните услуги, по предложение на инспектората след извършена от него проверка;
4. при неосъществяване на дейност по предоставяне на социални услуги от регистрираното лице в продължение на една година;
5. при неспазване на изискването за представяне до 31 май отчетза дейността в продължение на една година;
6. при отнемане или изтичане на лицензията за предоставяне на социални услуги на деца до 18-годишна възраст.

43. Как се прекратява регистрацията и какви са последиците от това?

Заличаването се извършва със заповед на изпълнителния директор на АСП. Заповедта подлежи на обжалване по административен ред, като обжалването не спира изпълнението.

За разлика от случаите по т.1 и т.2 (на въпрос 42), където заличаването е доброволно, по т. 3, 4, 5 и 6 заличаването от регистъра представлява санкция за неспазването на задължителните изисквания относно предоставянето на социални услуги. След заличаване на регистрацията в АСП, доставчикът на практика не може законно да извършва дейност, касаеща социални услуги и преустановява тази дейност.

Няма пречка за повторно подаване на заявление за регистрация, като в този случай преценката е на изпълнителния директор на АСП или на съответното упълномощено лице.

44. Публична ли е информацията в регистъра?

Информацията в регистъра към АСП е публична и всеки може да получи информация относно това дали доставчикът е вписан, неговото седалище и адрес, както и видовете социалните услуги, които е заявил, че ще извършва. Такси за справки не се събират.

На Интернет сайта на АСП (www.mlsp.government.bg/nsspweb/) могат да бъдат проверени вписаните организации и социалните услуги, които са заявили, че ще осъществяват.

45. Какъв е контролът върху регистрираните организации?

Специализираният контрол върху дейността на доставчиците във връзка с предоставянето на социалните услуги се осъществява от Инспекторат, създаден към изпълнителния директор на АСП. (виж. отговор 26 и сл.).

Лицензиране в ДАЗД

46. Кой може да получи лицензия?

Да кандидатстват за получаване на лицензия от Председателя на ДАЗД могат физическите лица, регистрирани по ТЗ и юридическите лица, включително и ЮЛНЦ, които искат да предоставя социални услуги за деца до 18-годишна възраст. За да могат ефективно да започнат да предоставят социалните услуги за деца, лицензираните доставчиците на социални услуги трябва задължително да се впишат в регистъра на АСП.

47. Какви са условия за издаване на лицензията?

Доставчикът на социални услуги трябва да отговаря на следните условия:

1. да не е обявен в несъстоятелност или не е в производство за обявяване в несъстоятелност;
2. да не е в ликвидация;
3. да не е осъждан за престъпление от общ характер, като за юри-дическите лица това изискване се отнася за членовете на управителните им органи;
4. да предлага социални услуги, които отговарят на стандартите, определени в наредбата за критериите и стандартите за социални услуги за деца.

48. Какви са документите, необходими за кандидатстване за издаване на лицензия?

За получаване на лицензия лицата подават до Председателя на ДАЗД заявление по образец, към което прилагат следните документи:

1. заверен препис от решение за първоначална съдебна регистрация;
2. удостоверение за актуално състояние, издадено от компетент-ния съд не по-рано от 6 месеца от датата на подаване на заявлението;

3. удостоверение, че лицето не е обявено в несъстоятелност или нее в производство за обявяване в несъстоятелност, издадено от компетентния съд, само в случаите, че лицето е регистрирано по ТЗ като едноличен търговец или търговско дружество;
4. заверен препис от картата за идентификация по регистър БУЛ-СТАТ;
5. заверен препис от удостоверението за данъчна регистрация;
6. свидетелство за съдимост на лицето, а за юридическите лица – на членовете на управителните им органи;
7. описание на социалната услуга – за кого е предназначена, дейности, които ще се извършват, човешки и материални ресурси, финансов план.

Нарочно създадена комисия, която разглежда предложенията уведомява заявителя в 7-дневен срок при установена неточност или непълнота и дава указания и срок за отстраняването им.

Председателят на ДАЗД издава лицензия или отказва издаването ѝ, ако заявителят не отговаря на условията за кандидатстване, не покъсно от два месеца от постъпване на заявлението за издаване на лицензия. Заповедта за издаване на лицензия или отказът за издаването ѝ се съобщава писмено на заявителя в 7-дневен срок от датата на издаването ѝ.

49. Какви са задълженията на лицензираните доставчици?

При настъпване на промени в обстоятелствата, удостоверени с първоначално подадените документи, доставчикът на социални услуги за деца е длъжен в 14-дневен срок писмено да уведоми Председателя на ДАЗД и да представи съответния документ.

Лицензията, издадена от ДАЗД е за срок от пет години и след изтичане на този срок трябва да се поднови. Също така, лицензията е лична и не може да се преотстъпва за ползване от други лица.

50. Може ли да се отнеме лицензията и какви са последиците от това?

Председателят на ДАЗД може да отнеме издадената лицензия, когато притежателят ѝ:

1. не започне да предоставя услугите в срок до 12 месеца от издаване на лицензията;
2. не спазва стандартите за предоставяне на социални услуги за деца;
3. извършва дейност в нарушение на получената лицензия.

По преценка на Председателя на ДАЗД на доставчика на социални услуги за деца може да се определи подходящ срок за отстраняване на нарушението, но не повече от 6 месеца. В случай че в този срок нарушението не бъде отстранено, лицензията се отнема. Нова лицензия може да бъде издадена след изтичане на една година от отнемането ѝ.

51. Какви са таксите за издаването на лицензия?

При издаване или подновяване на лицензия се заплаща такса в размер 50 лв., която се внася във фонд „Социално подпомагане“.

52. Какъв е контролът върху лицензираните доставчици?

Освен специализирания контрол, осъществяван от инспектората към АСП, контролни функции върху лицата, предоставящи социални услуги за деца има и Председателят на ДАЗД. Контролът може да се осъществява чрез периодични проверки по утвърден план и/или проверки при сигнал за нарушения на правата на детето.

При извършване на проверката длъжностните лица от ДАЗД имат право:

1. да посещават без ограничение обектите, в които се предоставят социални услуги за деца, както и всички доставчици на социални услуги за деца;
2. да изискват обяснения и предоставяне на документи, справки и сведения;
3. да получават пряко от детето или от неговите родители или от лицата, които полагат грижи за него, необходимата информация.

53. Какви санкции могат да се налагат при извършване на нарушения?

При констатиране на нарушения Председателят на ДАЗД или упълномощено от него длъжностно лице издават задължителни предписания за отстраняването им, като могат да бъдат налагани и глоби. При неизпълнение на задължителните предписания служителите на ДАЗД незабавно уведомяват по-горестоящия орган или органа на управление на проверяваното лице.

54. Публична ли е информацията, постъпила в ДАЗД?

Представените документи от лицата за издаването на лицензията се съхраняват в ДАЗД и са достъпни за всички заинтересувани лица. Данните, които следва да бъдат налични са: името, седалището и адреса на получателя на лицензията; вида на лицензираната дейност; номера и датата на издадената лицензия; датата на връчване на лицензията и подписа на получателя; датата на подновяване или на отнемане на лицензията.

Провеждане **на** **конкурс**

55. Кога се организира конкурс от общината за възлагане на управлението на специализирана институция и/или предоставянето на социална услуга/-и?

Кметовете на общини могат да възлагат чрез конкурс извършването на социални услуги, които

са общинска или държавна дейност. Според ЗСП всички дейности – държавни или общински – в специални наредби, приети от всяка отделна община.

60. Какво е съдържанието на програмата за социална услуга?

Относно програмата за развитието на социалната услуга, която трябва да представи всеки кандидат, няма изрично посочени изисквания. По съдържание тя ще е подобна на един „минипроект“. Примерното съдържание на програмата ще бъде:

1. Задачи на програмата за социална услуга;
2. Срок за изпълнение;
3. План на дейностите по програмата;
4. План за разходване на средствата по дейностите;
5. Съотносимост към критериите и стандартите за социална услуга;
6. Работен капацитет на кандидата;
7. Квалификация на кадрите;
8. Досегашен опит в сферата на социалните услуги;
9. Финансова стабилност;
10. Участие на подизпълнители;
11. Мултипликационен ефект от програмата.

61. Какви са критериите за оценка на кандидатите?

Още в обявлението за конкурса трябва да бъдат уточнени „начинът методологията на оценяване“ на кандидатите. Минималните критерии, с които трябва да се съобрази оценката, са посочени в ППЗСП и те са:

1. съответствие на кандидата на предварително обявените условия;

2. опит на кандидата в предоставянето на социални услуги и търговска репутация;
3. работен капацитет на кандидата и квалификация на кадрите (брой на кадри, които ще могат да работят по предоставянето на социалната услуга, тяхната квалификация);
4. финансова стабилност на кандидата (финансовата устойчивост на кандидата е изключително важна с оглед гаранциите за изпълнението на договора за възлагане);
5. представена от кандидата програма за развитие на социалната услуга;
6. други изисквания, поставени в конкретния конкурс, сред които може да бъде примерно технически капацитет на кандидата (евентуално определена база; помещения и др.); това изискване също е важно с оглед на това доколко качеството на предлаганите услуги ще отговаря на съответните критерии и стандарти.

62. Каква е процедурата за разглеждане, оценка и класиране на предложенията?

Във хода на процедурата по провеждане на конкурса за оценката на кандидатите се съставя комисия, чиито състав се определя със заповед на кмета. В нея задължително участва представител на АСП.

След изтичане на определения срок за подаване на заявленията за участие, в 14-дневен срок от провеждане на конкурса, комисията за-почва да оценява кандидатите. Оценката трябва да бъде направена съобразно с предварително оповестени критерии при откриването на конкурса. Комисията съставя протокол и класира участниците в конкурса.

63. Кога се обявяват резултатите от класирането и могат ли да се обжалват?

В 3-дневен срок след изготвянето на протокола с класираните се кандидати, кметът издава заповед, с която определя спечелилия кандидат. Резултатите от конкурса се съобщават на участниците в него в 7-дневен срок от издаване на заповедта за обявяване на спечелилия кандидат.

Заповедта на кмета за определяне на спечелилия кандидат може да се обжалва по административен ред пред областния управител, като обжалването на заповедта не спира изпълнението ѝ.

64. Кога се прекратява процедурата?

Възможно в хода на самия конкурс да се стигне до прекратяване на процедурата. Това ще бъдат случаите, когато всички предложения не отговарят на предварително обявените условия; всички класирани кандидати последователно откажат сключването на договора; отпадане на основанията за провеждане на процедурата в резултат на

съществена промяна на обстоятелствата, включително при невъзможност да се осигури финансиране за изпълнението на поръчката по причини, които общината не е могла да предвиди или предизвика.

65. Кога се сключва договoрът със спечелилия конкурса кандидат?

Не е фиксиран срок за сключване на договора. Подходящо би било в заповедта на кмета да се определи срок за сключване на договора с оглед избягването на безпричинно забавяне от бюрократичен характер.

Договорът, който ще се сключи между кмета и спечелилия конкурса кандидат е от изключително значение във връзка с по-нататъшното изпълнение на програмата за социална услуга. Трябва да се има в предвид, че в случая общината ще се договаря като частноправен субект, а не като орган на публичната власт. Двете страни – общината и спечелилият конкурс кандидат, са равнопоставени и трябва да бъдат предвидени както права, така и задължения и за двете страни.

66. Какво е съдържанието на договора?

ППЗСП е поставил минимално необходимо съдържание на договора. В него на първо място трябва да се определят предмет/вид и обем на предлаганата социална услуга – те ще бъдат според обявлението за конкурса и в изпълнение на програма за развитие на социални услуги, представена от спечелилия кандидат. На практика тази програма ще бъде неразделна част от договор. На второ място в договора трябва да се посочи цена на договора, т.е. финансирането. В случай че общината не предоставя финансови средства, а например сграден фонд или движими вещи, това се посочва и детайлизира.

Важно е в договора да се уреди въпросът за плащането на таксите за предоставените социални услуги и подаването на молбите за ползването им. Трябва да бъде уточнено къде ще се подават молбите, как ще става настаняването и най-вече как ще се организира обмен на информацията за лицата, които ще ползват социалната услуга, между общината и дирекциите "Социално подпомагане" от една страна и доставчика, от друга.

67. Какви са гаранциите за изпълнение на договора?

В договора задължително трябва да бъдат посочени гаранциите за неговото изпълнение.

Общината следва да има право да изисква отчет и да осъществява проверка върху начина на използване на предоставеното финансиране; да осъществява контрол за изпълнението на програмата за социални услуги и др. При неизпълнение на

задълженията на доставчика на социални услуги по договора, общината ще има право да преустанови предоставянето на средствата; да изисква възстановяване на средства, както и да предяви иск срещу кандидата; да сезира АСП при нарушение на установените стандарти и критерии и др.

Спечелилият кандидат, изпълнител по договора с общината ще трябва да се задължи да предоставя социалните услуги, предмет на договора, съобразно представената от него програма за социални услуги, да предоставя социалните услуги в съответствие с установените в нормативните актове критерии и стандарти за качество; да използва отпуснатите от общината средства единствено за предоставяне на социални услуги, предмет на договора, съобразно бюджета, определен в програмата за развитие на социалните услуги, и др. Важен елемент на договора ще бъде и уреждане на въпроса за взаимните неустойки, които ще си дължат страните при неизпълнение. Това важи както за доставчика на социални услуги, така и за общината.

БЦНП допуска използване на текстове от публикацията с единствено условие да бъде цитиран източникът